

SCIENCE AND THE ROLE OF SPIRITUALITY IN THE CREATING OF NEW UZBEKISTAN

Abdiyev Jenisbay Genjebayevich

Assistant teacher of the Department of "Uzbek Language and Foreign Languages", Nukus branch of Tashkent University of Information Technologies named after Muhammed al-Khorezmi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.11235187>

ARTICLE INFO

Received: 14th May 2024
Accepted: 20th May 2024
Online: 21th May 2024

KEYWORDS

Spirituality, society formation, moral values, social relations, spiritual development, initiatives, Uzbekistan, justice, humanitarianism, stability.

ABSTRACT

Spirituality plays an important role in the formation of a stable and prosperous society, it provides harmony between people, moral values and social relations. In the modern world, spirituality is a source of inner strength, moral and spiritual development, and contributes to tolerance, respect for diversity and the creation of a peaceful society. Initiatives in Uzbekistan are examples of successful projects in this field. The promotion and development of spirituality can make the world more just, humane and sustainable for all people.

ILM-FAN VA YANGI O'ZBEKISTONNING QURILISHIDA MA'NAVIYATNING O'RNI

Abdiyev Jenisbay Genjebayevich

"Ózbek tili va chet tillari" kafedrasi assistent o'qituvchisi, Muhammed al-Xorazmiy nomidagi Toshkent informatsiya texnologiyalari universiteti Nukis filiali
<https://doi.org/10.5281/zenodo.11235187>

ARTICLE INFO

Received: 14th May 2024
Accepted: 20th May 2024
Online: 21th May 2024

KEYWORDS

Ma'naviyat, jamiyatni shakllantirish, axloqiy qadriyatlar, ijtimoiy aloqalar, ma'naviy rivojlanish, tashabbuslar, O'zbekiston, adolat, insonparvarlik, barqarorlik.

ABSTRACT

Ma'naviyat barqaror va farovon jamiyatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi, odamlar o'rtasida uyg'unlik, axloqiy qadriyatlar va ijtimoiy aloqalarni ta'minlaydi. Zamonaviy dunyoda ma'naviyat ichki kuch, axloq va ma'naviy rivojlanish manbai bo'lib, bag'rikenglik, xilma-xillikni hurmat qilish va tinch jamiyat yaratishga hissa qo'shadi. O'zbekistondagi tashabbuslar ushbu sohadagi muvaffaqiyatli loyihalarning namunasi. Ma'naviyatni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish dunyoni barcha insonlar uchun yanada adolatli, insonparvar va barqaror qilishga qodir.

Jadal taraqqiyot, texnologik yutuqlar va doimiy stress davrida tobora ko'proq odamlar ichki dunyoga, hayotning ma'nosini va ichki tinchlikni izlashga e'tibor qaratmoqda. Ma'naviyat inson bo'lishning asosiy qismi sifatida bizning hayotimiz va farovonligimizga tobora muhim

ta'sir ko'rsatmoqda. Zamonaviy jamiyatda ma'naviyatni o'rganishning dolzarbligi muhimdir. Globallashuv va axborot bilan to'yinganlik sharoitida ko'p odamlar ichki uyg'unlik va yuqori qadriyatlar bilan bog'liqlik yetishmasligiga duch kelishadi. Ma'naviyat insonga o'zini, dunyoni va undagi rolini yaxshiroq tushunishga yordam berish orqali hayotda tinchlik, ma'no va yo'nalishni topish imkoniyatini beradi. Ma'naviyatning bugungi jamiyatdagi rolini o'rganish bu odamlarga uyg'unlikni topish, hayot sifatini yaxshilash va jamiyatda sog'lom, baxtli munosabatlarni o'rnatishga qanday yordam berishi mumkinligini tushunish uchun muhim qadamdir. Shunday qilib, zamonaviy dunyo kontekstida ma'naviyatni o'rganish va tushunish o'z-o'zini kashf qilish, ma'naviy o'sish va borliqda o'z o'rnini topishga intilayotgan har bir kishi uchun zarur bo'ladi [7].

Shuni ta'kidlash kerakki, ma'naviyat va diniy urf-odatlar O'zbekistonning ijtimoiy hayotida har doim muhim rol o'ynagan, chunki bu mamlakatning tarixiy yo'lida aks etgan. O'zbekiston buyuk tarixga ega bo'lgan ko'p millatli mamlakat bo'lib, uning madaniy merosi qadimgi tsivilizatsiyalar, turli etnik guruhlar va dinlarning ta'siriga asoslangan. Vaqt o'tishi bilan bu yerda turli madaniyatlar va e'tiqodlarning o'zaro ta'siri natijasida paydo bo'lgan ko'plab ma'naviy an'analar rivojlandi. Islom, buddizm, zardushtiylik, yahudiylik – bu o'zbek xalqining ma'naviyatini shakllantirishga ta'sir ko'rsatgan diniy ta'limotlarning bir nechtasi. Dinlarning xilma-xilligi va O'zbekiston aholisining xalqaro tabiati ma'naviy amaliyot va marosimlarning xilma-xilligiga hissa qo'shdi, odamlar o'rtasidagi ma'naviy aloqani mustahkamladi va ijtimoiy hayotga alohida rang berdi. Oilaning an'anaviy qadriyatlari, oqsoqollarga hurmat, mehmondo'stlik, mehnatsevarlik va xayrixohlik – bularning barchasi o'zbek xalqining ma'naviy merosining bir qismidir, u avlodlar davomida og'zaki so'zlar orqali o'tib, urf-odatlar, marosimlar va ijtimoiy qadriyatlarda mujassamlashgan. Shunday qilib, tarixiy jihat shuni ko'rsatadiki, ma'naviyat O'zbekistonda ijtimoiy hayotning ajralmas qismi bo'lib, ushbu mamlakat dunyosining noyob ma'naviy manzarasini shakllantiradi va uning madaniy merosini asrab-avaylashga hissa qo'shadi [9].

Ma'naviyat va fan insoniyat madaniyati va bilimining ikkita muhim jihati bo'lib, ularning o'zaro ta'siri jamiyat rivojiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ma'naviyat odatda ruh, diniy e'tiqod, axloqiy qadriyatlar va axloqiy me'yorlar sohasi sifatida tavsiflanadi, fan esa kuzatuvlar, tajribalar va mantiqiy xulosalarga asoslangan tabiat va jamiyatni tizimli o'rganishdir. Ma'naviyat va fan o'rtasidagi munosabatlar ikki xil bo'lishi mumkin. Bir tomondan, ilmiy kashfiyotlar o'rnatilgan ma'naviy e'tiqodlarga zid bo'lsa, ular to'qnashishi mumkin. O'tmishda eng ko'zga ko'ringan bunday mojarolar jamiyat taraqqiyotini sekinlashtirishi va ijtimoiy ziddiyatlarni keltirib chiqarishi mumkin. Boshqa tomondan, ma'naviyat va ilm-fan bir-birini to'ldirib, dunyo va inson mavjudligiga kompleks va uyg'un nuqtai nazarni yaratishi mumkin. Ma'naviyat va fanning jamiyatga ta'siri ham sezilarli [6]. Ma'naviyat huquqiy tizim va ijtimoiy boshqaruv uchun asos bo'lgan ijtimoiy qadriyatlar, axloqiy me'yorlarni shakllantirishga yordam beradi. Ilm-fan, o'z navbatida, jamiyatni iqtisodiyot, tibbiyot, ta'lim va hayotning boshqa sohalarini rivojlantirishga yordam beradigan bilim va texnologik yutuqlar bilan ta'minlaydi. Shunday qilib, ma'naviyat va ilm-fanning o'zaro ta'siri jamiyat rivojlanishida muhim rol o'ynaydi, uning barcha a'zolari uchun yanada barqaror va uyg'un ijtimoiy-madaniy muhitni yaratishga yordam beradi.

Ma'naviyat shaxs va jamiyatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi, bu esa uni yangi O'zbekiston qurilishida ajralmas elementga aylantiradi. Mamlakat rivojiga hissa qo'shishi mumkin bo'lgan ma'naviyatning bir necha tamoyillari va qadriyatlarini ko'rib chiqing. Birinchidan, bag'rikenglik va xilma-xillikka hurmat ko'p millatli va ko'p konfessiyali O'zbekiston uchun muhim bo'lgan asosiy tamoyillardir. Madaniyatlar, tillar va dinlarning xilma-xilligini qabul qilish va hurmat qilish jamiyatda ijtimoiy birdamlik va tushunishni mustahkamlashga yordam beradi. Ikkinchidan, tabiat va atrof-muhit bilan uyg'unlik bir xil darajada muhimdir. Tabiatni hurmat qilish va ekologiyaga mas'uliyatli munosabatda bo'lish kelajak avlodlar uchun atrof-muhit farovonligini saqlashga yordam beradi. Uchinchi tamoyil-axloq va adolat. Halollik, adolat, rahm-shafqat va mehnatsevarlik jamiyatda ishonch va adolatni shakllantirishga yordam beradi va yuqori axloqiy me'yorlar va standartlarni qo'llab-quvvatlaydi. To'rtinchi qiymat-ta'lim va o'zini takomillashtirish. Har bir insonning ma'naviy va intellektual rivojlanishining muhimligini anglash bilim, ta'lim va o'zini takomillashtirishga asoslangan jamiyat qurilishiga yordam beradi. Va nihoyat, ma'naviy qadriyatlar va madaniy merosni saqlash har qanday xalqning o'z-o'zini anglashi va o'ziga xosligi uchun asosdir [10]. Shu bois ma'naviy meros, an'ana, san'at va tarixni rivojlantirish va asrab-avaylash o'zbek xalqining o'z-o'zini anglashini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Xulosa. Ma'naviyat barqaror va farovon jamiyatni yaratishda muhim rol o'ynaydi, chunki u odamlar o'rtasida ichki uyg'unlik, axloqiy qadriyatlar va ijtimoiy aloqani ta'minlaydi. Ko'plab qiyinchiliklar va muammolar mavjud bo'lgan zamonaviy dunyo sharoitida ma'naviyat ichki kuch va ishonch manbai, shuningdek, axloq, o'zaro tushunish va birdamlikni rivojlantirish uchun asos bo'lishi mumkin. Odamlar o'zlarining ma'naviy tabiatini anglab, ichki rivojlanishga intilishganda, ular o'zlarini va jamiyatdagi o'rnini yaxshiroq tushunishadi. Ma'naviyat bag'rikenglik, madaniyatlar va dinlarning xilma-xilligiga hurmatni shakllantirishga yordam beradi, bu esa o'z navbatida tinch va uyg'un jamiyatni yaratishga yordam beradi. Bundan tashqari, ma'naviy qadriyatlar ijtimoiy va madaniy tashabbuslar uchun kuchli ilhom manbai bo'lishi mumkin, buni O'zbekistonda ma'naviy rivojlanish sohasidagi muvaffaqiyatli loyihalar misolida ko'rish mumkin. Jamiyatda ma'naviyatni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish har bir inson o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishi va o'zi va boshqalar bilan uyg'unlikda yashashi mumkin bo'lgan yanada adolatli, insonparvar va barqaror dunyoni shakllantirishga hissa qo'shishi mumkin.

References:

1. Мирзиёев Ш. М. Выступление на видеоселекторном совещании по вопросам кардинального совершенствования системы духовно-просветительской работы, усиления взаимодействия государственных и общественных организаций в этом процессе которое состоялось 19 января 2021 года.
2. Мирзиёев Ш. М. Послание Президента Республики Узбекистан Олий Мажлису. Январь, 2021 года.
3. Мирзиёев Ш.М. Выступление на церемонии открытия 43-й сессии Совета Министров иностранных дел ОИС. // Народное слово. 2016. 19 октября.
4. Мирзиёев Ш. М. Указ «О стратегии действий по дальнейшему развитию Республики Узбекистан» (7.02.2017.).

5. Азизхўжаев А. А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. –Тошкент: 2001.
6. Азизхўжаев А. А. Чин ўзбек иши. – Тошкент, 2003.
7. Ахмедов Э. Ўзбекистон шаҳарлари мустақиллик йилларида. – Тошкент: Абу Али ибн Сино нашриёти, 2002.
8. Исломов З. М. Ўзбекистон модернизациялаш ва демократик тараққиёт сари. – Тошкент: Ўзбекистон, 2005.
9. Левитин Л. Ўзбекистон туб бурилиш палласида. – Тошкент: Ўзбекистон, 2005.
10. Усмонов Қ. Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятига интеграциялашуви. – Тошкент: Молия, 2003.